

Koartaságastallan – oanehis ságastallan rámmaplána birra

Buot mánáidgárddit ožžot koartastohka "Koartaságastallan – oanehis ságastallan rámmaplána birra". Dáppe leat Koartaságastallama buot koarttat davvisámegillii.

ARTIKKEL | SIST ENDRET: 11.04.2023

Koartaságastallan lea oaivvilduvvon movttiidahttit din čiekŋudit rámmaplána sisdollui ja bargguide. Eanaš koarttat leat njuolgga čadnon rámmaplánii, ja eará koarttat ges leat oaivvilduvvon inspirašuvdnan ovttasbargui ja oktasaš refleškuvdnii bargiid gaskkas.

Válljehekiet ieža maiguin koarttaiguin dii háliidehpet bargat iežadet mánáidgárddis. Mii sávvat koarttaid sáhttit veahkehit áddet ja geavahit rámmaplána ja váikkuhit oktasaš fágalaš refleškuvdnii mánáidgárddis.

Koartaságastallama iešguđet geavahanvuogit

- Sáhtta leat plánejuvvon ovdagihtii maid koartaid dii galgabehtet geavahit, dahje dii sáhttibehtet váldit soittolaš koartaid lánas.
- Válljehekhet koartameaštára gii oažžu ovddasvástádusa stivret áigegeavaheami, vejolaččat válljet koartaid, čállit reflešuvnnaid ja jurdagiid bargadettiin ja son čállá čoahkkáigeasu.
- li gávdno fasihtta, muhto geahča maid rámmaplána dadjá relevánta fáttá birra udir.no siidduin.

Reflešuvdnakoarttat

Dáid koartaid ulbmil lea ahte oasseváldit galget reflekteret rámmaplána sisdoalu ja bargguid birra.

Reflešuvdnakoarttat

Stoahkama, fuolahusa, oahppama ja oahppahábmema galgá geahččat oktilaččat. Man láhkai vuhtto dát min mánáidgárddis?

Maid mii oaivvildat buriin mánnávuođain, ja mo mii fuolahat mánnávuođa iešárvvu min mánáidgárddis?

Maid don jáhkát oaivvilduvvot dainna ahte mánát ovdánahttet positiivvalaš gova alddiset ja jáhku iežaset dáidduide?

Mo mii bargat girjáivuođain resursan min mánáidgárddis?

Mo mii sáhttit leat buorit ovdagovat mánáide go lea sáhka empatiija ja olmmošvuođa čájeheamis?

Mo mii bargat vai mánát sáhttet oahppat luohttit alcceseaset ja earáide?

Mo mii bargat vai mánát galget duostat suokkardit máilmmi ja leat sáhkkii?

Mo mii sáhttit veahkehit mánáid reflekteeret iežaset ja earáid dovdduid, vásáhusaid ja oaiviliid birra? Leat go mii dahkan maidege mañimuš vahkus mii čájeha dan?

Mo mii fuolahat mánáid rievtti mielváikkuheapmái?

Mo mii lámčit dili vai mánát galget beassat leat mielde váikkuheamen iežaset iešguđetlágan ovdanbuktinvugiiguin?

Mo mii fuolahat váhnemiid rievtti mielváikkuhit mánáidgárdái?

Ovdamearka

Mii vávjit ahte mánná ferte oadđit ja vuoiñnastit. Váhnemat eai hálit

máná galgat oadđit mánáidgárddis, go oaivvildit dan čuoicat idjanahkáriidda. Mo mii sáhttit dustet dan máná vuoiŋnastan- ja oadđindárbbu vuodul?

Ovdamearka

Máná háreve stoahká eará mánáiguin, ja váhnemat fuolastuvvet. Maid váhnemat sáhttet sávvat dahje árvalit dákkár dilis? Mo mii sáhttit ovttas váhnemiiguin fuolahit máná loaktima ja ovdáneami?

Mo mii ovttasbargat váhnemiiguin lámčit dili nu, ahte juohke máná oažžu oadjebas ja buori álggu mánáidgárddis?

Mo mii lámčit dili vai mánát ožžot buori vuodu ja movtta álgit skuvlii?

Mo mii heivehat iežamet dábálašpedagogalaš fáaldaga go mis leat mánát geat dárbbasit lassidoarjaga?

Man láhkai mii bargat oaidnit mánáidgárddi fágasurggiid oktilaččat?

Mo mii sáhttit bargat mánáidgárddi fágasurggiiguin nu ahte dat orrot jierpmálaš ja somás oassin mánáid árgabeaivvis?

Man láhkai mii bargat addit mánáide seamma vejolašvuođaid ja ovddidit dásseárvvu?

Man láhkai mii bargat eastadit vealaheami, ovdagáttuid, stereotypiijaid ja rasismma?

Mo mii geavahat matematihkalaš doahpagiid árgabeaivvis?

Mo mii veahkehat mánáid oahppat elliid birra?

Mo mii bargat oahpásmahttit mánáid sámi kultuvrii ja eallinvuohkáii?

Rámmaplána cealká ahte bargit galget viiddidit ja doarjut mánáid beroštumiid ja addit sidjiide máŋggabealat vásáhusaid. Manne dát lea dehálaš?

Mo mii váldit vuolggasaji máná vásáhusain, beroštumiin, oaiviliin ja iniciatiivvas go válljet ja čađahat fáttáid ja proševttaid?

Mo mii sáhttit plánet ja láchit dili mánáidgárddi sisdoalu progreshuvdnii buot mánáide min mánáidgárddis?

Sámi mánáidgárddit

Sámi mánáidgárddit galget leat mielde seailuheamen ja viidáseappot ovdánahttimin sámi kulturárbbi ja čalmmustahttit sámi giela, kultuvrra, eallinvugiid ja árvvuid min áiggis. Maid mii leat

dahkan maŋjimuš áiggi dan ovdii?

Maid mii bargat vai mánát sáhttet oahppat árvvusatnit olles sámi girjáivuoda ja oažžut searvevuodadovddu dasa?

Eará mánáidgárddit sámi mánáiguin

Maid mii bargat vai sámi mánát min mánáidgárddis besset seilluhit ja ovdánahttit iežaset giela, máhtu ja kultuvrra?

Aktivitehtakoarttat

Dát koarttat ávžžuhit oasseváldiid bargat rámmaplána sisdoaluin mánggabealat bargguid ja hárjehusaid árvalusaid bokte.

Aktivitehtakoarttat

Ovdamearka

Okta váhnen lea muitalan iežaset šaddan váttes dillái, ja ahte sudno mánná dárbbáša veahá lassi fuolahusa ovddos guvlui.

Mo dii ovttasbarggašeiddet ruovttuin čuovvolan dihtii dán?

Ságaškuššet guoktásiid-guoktásiid ja muitalehket iežaset árvalusaid plenumis.

Mo mii sáhttit láchčit dili nu ahte mánát besset oahppat iešguđet kultuvrraid birra, earret eará sámi kultuvrra birra?

Juohkehaš smiehtá okto guokte minuhta. Mannet dasto guoktásat guoktásat ja hállet iežadet jurdagiid birra.

Ovdamearka

Okta gánda liiko geavahit čuvlla. Leat iešguđet oainnut dasa sihke bargiid ja váhnemiid gaskkas.

Gehččet ášši iešguđet perspektiivvain ja ovdanbuktet daid earáide.

Ovdamearka

«Amma lea duohta ahte Jesus eallá?» dadjá okta máná. Nubbi lohká:

«li-hii, ii eale, nu lohká áhkku.»

Mo dii vástidivččiidet dán guovtti mánnái, ja manne vástidivččiidet nu? Mannet joavkkuide ja digaštallet (dahje nektet) dili.

Rámmaplána mielde galgá mánáidgárdi váikkuhit dasa ahte mánát sáhttet áddet ahte otná daguin leat váikkuhusat boahtteáigái.

Maid guoddevaš daguid mii bargat iežamet mánáidgárddis? Čállet unnimusat golbma ášši ovtta ja ráhkadehket oktasaš plakáhta.

Mat leat humora ja ilu dábálaš mihtilmasvuodát min mánáidjoavkkus?

Gávnahehket mii juohke máná mielas illu ja humor lea! Muital iežat árvalusaid boahtte čoahkkimis.

Juhket vásáhusaid dilálašvuodain mas ovtta máná dárbbut leat gártan vuostálagaid earáid dárbbuiguin.

Mo mii sáhttit veahkehit mánáid hálldašit dán dássedeattu?

Namut golbma ášši mánáidgárddis mat addet movttiidahtti birra ja mat dorjot mánáid hálu stoahkat, suokkardit, oahppat ja hálldašit.

Digaštallet: Sáhttit go mii buoridit iežamet man nu láhkai?

Mannet joavkkuide ja árvalehket iešguđet vugiid main mánát besset geavahit olles rupmaša ja buot áiccuid oahppanproseassain?

Fuomášehket buriid oktavuodaid ja dilálašvuodaid gos mielbargit oidnet mánáid iešguđet ovdanbuktinvugiid ja lámčtet dili mánáid mielváikkuheapmái.

Čállet áinnas čoavddasániid dahje čállet praksismuitalus ja juogadehket dan boahte čoahkkimis.

Mat vásáhusat, máhtut ja gálggat addet buori vuodu ja movtta álgit SAÁO:i ja skuvlii?

Ráhkadehket lihpuin «post-it-plakáhtaid» main leat jurdagat dán birra! Juohkehaš čállá moadde lihpu.

Muital dalle go dus lei ovddasvástádus lámčtet dili oadjebas ja buori álgimii muhtun mánái.

Mii doaimmai bures? Juoge mielbargiin.

Ráhkát sátnelavva dahje jurddakártta min bargguin mat mánáid mielas leat suohttasat.

Mannet joavkkuide. Čállet árvalusaid doaimmaide main mánát sáhttet suokkardit, stoahkat, oahppat ja ráhkadit juoidá digitála ovdanbuktinvugiid bokte.

Geahčadehket árvalusaid ovtta ja jienastehket buoremusaid. Mo mii sáhttit čađahit dáid doaimmaid dás ovddos guvlui?

Váccašehket ossodagas dahje mánáidgárddis ja välljeheket ovtta lanja.

Mo latnja lea heivehuvvon vai mánát besset geavahit reaidduid ja materiálaid? Doarju go latnja mánáid stoahkalas ja estehtalaš ovdanbuktinvugiid?

Galgabehtet moatti minuhtas ráhkadit (dahje plánet) easttageidnosa ossodaga áđaiquin. Geainnus galgá leat dan mađe váttis ahte mánát hástaluvojit fysalaččat, muhto seammás dan mađe álki ahte dovdet

máhtestuvvama.

Čále golbma idea mo don sáhtát veahkehit mánáid háhkat buriid dábiid, guottuid ja máhtu biebmodoalu, hygiena, lihkadeami ja vuoijasteamii birra.

Ságaškuššet guoktásat guoktásat.

Čále árvalusaid ođđa doaimmaide maid mii sáhttit bargat olgun luonddus vai mánát besset dovdat girjás luondduvásáhusaid ja vásihit luonddu stoahkama ja oahppama arenan.

Mo mii váldit vuolggasaji máná vásáhusain ja beroštumiin dás?

Oza stuorra árkká. Čále «muitalusat ja máidnasat» gasku.

Galle mii diehtit? Čále.

Mo mánát besset daid birra gullat mis?

Dát koarttat válddahit iešguđet aktivitehtaid ja hárjehusaid mat sáhttet leat mielde nannemin searvevuođa, joavkobarggu, bargobirrasa ja fitnodatkultuvrra.

Jokerkoarttat

Daja 1–3 ášši maid son, gii lea du gurut bealde, lea bargan searvevuođa ovdii min mánáidgárddis.

Muital daid su buoremus iešvuođain, gii lea du olgeš bealde. Dás dii sáhttibehtet tevdnet, ádestallat dahje geavahit eará ovdanbuktinvugiid jus háliidehpet.

Manne don välljejit bargagoahit mánáidgárddis, ja mii du movttiidahtta barggus?

Muital earáide.

Buohkat geat barget mánáidgárddis, leat dehálaš ollesolbmot mánáid eallimis.

Mo dat vuhtto min bargiidjoavkkus dahje min joavkkus?

Mii lea buoremus ossodagain dahje joavkkus gos barggat, ja manne?

Mainna leat eanemus rámis min mánáidgárddis, ja manne?

Andre versjoner av Kortprat

[Kortprat på sørsamisk](#)

[Kortprat på lulesamisk](#)

[Kortprat på bokmål](#)

[Kortprat på nynorsk](#)